

V. ULUSAL DENİZ KAPLUMBAĞALARI SEMPOZYUMU

KUŞADASI

Sempozyum Programı ve Özetler Kitabı

Orman, Su Varsa Hayat Var

Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde Ölü Deniz Kaplumbağası Verisinin Değerlendirilmesi: Koruma ve İzleme Çalışmaları Denizde de Sürdürülmeli

Eyup Başkale^{1,2}, Doğan Sözbilen^{2,3}, Yusuf Katılmış^{1,2}, Musa Azmaz³, Yakup Kaska^{1,2}

¹ Pamukkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, DENİZLİ

² Deniz Kaplumbağaları Araştırma, Kurtarma ve Rehabilitasyon Merkezi (DEKAMER)

³ Pamukkale Üniversitesi, Acıpayam Meslek Yüksekokulu, Veterinerlik Bölümü, DENİZLİ

Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB), Türkiye'nin önemli korunan alanlardandır. Alan içerisinde iribaş deniz kaplumbağası (*Caretta caretta*) için önemli yuvalama kumsalları yer almaktadır. Fethiye-Göcek ÖÇKB aynı zamanda Türkiye'nin önemli turizm merkezlerine sahiptir. Bu nedenle hem karasal ortamda yapılaşma hem de denizde tekne trafiği ve balıkçılık gibi deniz kaplumbağaları açısından tehdit unsurlarını barındırmaktadır. Bu çalışmada, Fethiye-Göcek ÖÇKB içerisinde deniz kaplumbağalarını tehdit eden unsurlar incelenmiştir ve alınması gereken önlemler sıralanmıştır. Çalışmada 2000 ile 2016 yılları arasında yürütülen koruma çalışmaları raporları, bölgedeki Sivil Toplum Kuruluşları (STK)'nın ihbarları ve gazete haberleri derlenmiş ve toplam 139 ölü deniz kaplumbağasına ait (102 *C. caretta*, 37 *C. mydas*) bilgiler analiz edilmiştir. Ölü olarak bulunan *C. caretta*'nın önemli bölümü, ergin iken (%77,45), *C. mydas*'ın büyük bölümü, genç bireylerden oluşmaktadır (%86,49). Çalışma alanında ana deniz kaplumbağası ölüm nedenlerinin başında balıkçılık (*C. caretta* için %51; *C. mydas* için %41) ve deniz taşıtlarıyla yaralanma (*C. caretta* için %23; *C. mydas* için %27) gelmektedir. Tüm yıl boyunca ölü kaplumbağaya rastlanmaktadır. Yıllık ortalama ölü kaplumbağa sayısı *C. caretta* için 6 ve *C. mydas* için 2,2 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, bölgede deniz kaplumbağası ölüm oranları giderek artmaktadır. Özellikle çalışmanın son dört yılı içerisinde ölü *C. caretta* sayısı %64,3 artarken ölü *C. mydas* sayısı %70,3 artmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgular ışığında Fethiye-Göcek ÖÇKB'de insan kaynaklı deniz kaplumbağası ölümlerinin, bu alanı kullanan deniz kaplumbağası popülasyonu için çok büyük bir tehdit olduğu görülmektedir. Ayrıca ölü deniz kaplumbağası vakalarına her mevsim rastlanması, Fethiye-Göcek ÖÇKB'nin sadece bir yuvalama kumsalı olarak değil, aynı zamanda bir beslenme ve kışlama alanı olabileceğini desteklemektedir. Bu nedenle denizel alanlarda koruma ve izleme çalışmalarının başlatılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Caretta caretta*, *Chelonia mydas*, Özel Çevre Koruma Bölgesi, Ölüm Oranı.